Työeläkevakuuttajat Tela
Janne Pelkonen
14.5.2025

Asia:
E 34/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto säästämis- ja sijoitusunionista

Työeläkevakuuttajat TELA ry:n lausunto:

EU:n säästämis- ja investointiunioni (SIU) voi tarjota mahdollisuuksia, mutta keskeistä on eurooppalaisten eläkerahastojen markkinaehtoisen sijoitustoiminnan ja sijoitusautonomian tukeminen

Kiitämme mahdollisuudesta osallistua kuulemiseen. Tuemme Suomen kantoja SIU:n strategisten päätavoitteiden toteuttamisesta. Ne olisivat onnistuessaan todennäköisesti toimivia ratkaisuja myös työeläkevakuuttajien sijoitustoiminnan tuottojen etsinnän näkökulmasta.

Vahva poliittinen tai maantieteelliseen sijaintiin perustuva eläkerahastojen sijoitustoiminnan ohjaus voisivat kuitenkin kasvattaa sijoitusmarkkinoiden järjestelmäriskejä Euroopassa, minkä lisäksi tämä voisi loitontaa eläkerahastojen sijoitustoiminnan periaatteita riittävien eläke-etuuksien ja rahoituksellisesti kestävien eläkkeiden turvaamisesta.

Eläkerahastot eivät myöskään voi kuroa rajallisten resurssiensa näkökulmasta umpeen EU:n suurta investointikuilua, mikä on syntynyt laajentuvien EU-tason investointitarpeiden ja toisaalta eurooppalaisten sijoituskohteiden houkuttelevuuden välillä. EU:ssa tulisi keskittyä seuraavaksi siihen, miten esimerkiksi institutionaalisten sijoittajien rahaa houkutellaan sijoitettavaksi enemmän Eurooppaan myös sen ulkopuolelta.

Eläkerahastoja tarkastellaan SIU-hankkeessa lähinnä potentiaalisina sijoittajina, mutta Suomen näkökulmasta varsinkin työeläkevakuuttajien sijoitusautonomia ja kansallinen päätösvalta ovat keskeisiä asioita, vaikka EU:n komission huomio onkin ensisijaisesti II- ja III-pilarin lisäeläkkeissä. SIU-hankkeen tavoitteet ja teemat peilautuvat usein myös kotimaisessa keskustelussa.

Haluamme korostaa koko EU:n tasolla eläkerahastojen sijoitustoiminnan markkinaehtoisuutta ja kansallista harkintavaltaa erityisesti lakisääteisiä eläkkeitä, sääntelyä ja valvontaa koskevissa kysymyksissä. Lisäksi SIU:n kontekstissakin pohdinnassa olevat II-pilarin ammatillisten eläkerahastojen automaattijäsenyyksien kaltaiset ratkaisut eivät soveltuisi Suomen eläkejärjestelmään, joka on jo kattava ja lakisääteinen.

Haluamme nostaa esille vielä tarkemmin SIU:n osa-alueisiin liittyen:

1. Yleinen tuki ja varauksellisuus

- Pääomien tehokkaampi kanavointi kasvuun ja yksityisiin investointeihin voisi parhaimmillaan hyödyttää myös työeläkejärjestelmää ja parantaa sijoitustuottojen näkymiä.
- Korostamme kuitenkin markkinaehtoisten ratkaisujen ensisijaisuutta. Eläkerahastojen sijoituspäätökset tulee säilyttää mahdollisimman autonomisina, ilman poliittista ohjausta.

2. Kansalaiset ja säästöt

- Lisäeläkkeiden (II- ja III-pilari) edistämisessä kansallisen päätöksenteon rooli on lopulta ratkaiseva. Automaatiojäsenyyden kaltaiset toimet eivät sovellu Suomeen, jossa työeläkejärjestelmä on jo lakisääteinen ja kattava.
- Painopisteen tulisi olla lakisääteisten eläkkeiden eläkevastuiden nykyistä suuremmassa rahastoinnissa, ei pakottavissa malleissa, jotka eivät välttämättä istu kansallisiin järjestelmiin.
- Finanssilukutaidon kehittäminen on kannatettavaa – sijoitusriskien ja eläketurvan ymmärrys on tärkeää etenkin, jos kansalaisten säästöjä halutaan ohjata laajemmin pääomamarkkinoille ja uusiin sijoitustuotteisiin.

3. Sijoitukset, rahastot ja integraatio

- Eläkerahastojen rooli SIU:ssa on toimia potentiaalisina sijoittajina – mutta ei EU:n suuren investointivajeen paikkaajina.
- Poliittinen ohjaus sijoituskohteisiin ei ylipäänsä sovi yhteen vakuutusajatteluun pohjautuvien eläketoimijoiden sijoitusautonomian tai vakavaraisuuden vaatimusten kanssa.
- Suomessa työeläkesektori toimii jo nykyisellään vakaasti ja ketterästi tarpeen tullen myös riskipitoisissa sijoituksissa.

4. Tehokas ja harmonisoitu valvonta

- Työeläkeyhtiöiden valvonta tulee säilyttää kansallisessa päätösvallassa.
- EU:n regulaatiossa valvonnassa on tärkeää säilyttää ammatillisten eläkerahastojen (IORP) kansallinen liikkumavara, joka mahdollistaa erilaiset eläketoimintamallit EU-maissa.

5. Lisäeläkkeiden edistämisen mahdollinen integrointi talouspolitiikan ohjausjaksoon

- Eläkepolitiikka ja sen keinot kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Emme kannata lisäeläkkeiden edistämistä osana semester-ohjausjaksoa.

- Suomessa järjestelmä on toimiva, riittävä ja kestävä. Tarpeeton EU-tason ohjaus voisi häiritä tätä tasapainoa.
- Kansallisten ratkaisujen merkitys korostuu, etenkin itsensätyöllistäjien ja epätyypillisten työntekijöiden osalta, joiden sosiaaliturvaan pääsyssä on haasteita monissa jäsenvaltioissa.